

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt I. Ingressus in hoc argumentum, quo ostenditur, quocumque loco, &
tempore, etiam Dominica Paßionis, Christum, velut serpentem in cruce
aspectum, magnam homini occasionem afferre, de diuinis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

QVOD, QVOTVPLEX, ET QVAM
IVSTVM VBIQVE SIT IVDICIVM

DIVINVM?

CAPVT I.

Ingressus in hoc argumentum; quo ostenditur, quocung. loco, & tempore, etiam Dominice Passionis, Christum, velut serpentem, in Cruce aspectum, magnam homini occasionem offerre, de diuinis Iudicijs cogitandi.

BAT aliquando homini Aulico interior Religiosus bonis artibus initiatus; qui, vt ab illo vrbane excipiebatur, ita sibi censuit illum vicissim, pietate, in eum diem, haud admodum frequenter auditâ, erudiendum; vt Palatinis moribus, mores asceticos reponeret. Multus illi erat sermo de diuinis *Iudicijs*, de que supplicijs eorum, qui, per scelera, per libidines, per vanitatem, vitâ exierunt. Aiace credidit, Vlysses inuenit. Nam Aulicus, cum eiusmodi colloquijs non insuesset, omnia traxit in iocum. Venerant fortè ad locum, in quo effigies Christi Saluatoris è Cruce pendentis transeuntes inuitabat, ad cruciatum, pro humana gente, exantlatos memoria repetendos. Ibi Religiosus, cum alto suspirio, dicebat:

*Ploremus ante Iudicem,
Electamus iram Vindicem.*

Aulicus, qui cachinnare magis, quàm orare didicerat, Cyclo-
pis antro dignam hanc, aiebat, cantilenam; vt quæ *Iudicem* caneret, cum canere oporteret *Redemptorem*. Hic Religiosus, ô quàm parum es, in Ecclesiæ, hymnis, versatus, inquit: quàm parum versatus in scientiâ Crucis? nunquam ego diuini Iudicis iram magis horresco, quàm cum Redemptorem intueor, in cruce peccata nostra luentem. Hoc dicto nexum suum fecit Aulicum, vt, toto reliquo itinere, vellet aures suas salubri curiositate saginari. Primùm igitur ostendit Religiosus, passim patibula sta-

A re,

re, ante ciuitates, in iustitiæ monumentum: fuisse autem & Christi crucem ex iustitia diuina decretam, cum ita exoluerit, quod nos deliqueramus. Postea, ut hospitem suum inescaret, ex Æliano, quod sequitur, legit, & disputatione, quam nos, hoc volumine deducimus, exposuit.

II.
Ælian. l. 10.
de animal.
cap. 31.

Aspidis genus unum Thermuthin Ægyptij nominant. Hanc sacram esse aiunt, & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulachra, tanquam regio quodam diademate, coronant. Eandem in perniciem hominum natam esse negant. Enimvero comminiscuntur, eam se à probis abstinere: contra vero impys necem asferre. Quod si ita est, Iustitiam Vniuersi dixeris hanc feram honorare, ut que acrimonia intellectus bonum à malo discernat, & tanquam illius ministra ac vindex in malos animaduertat. Addunt alij, Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. Hanc quoque, solam in hoc genere immortalem esse Ægyptij referunt, qui aspidum genus in sedecim species diuidunt. In sacris igitur aedibus ad unumquemque, angulum subterranea sacella exaedificant, ubi sanè Thermutidi habitanti bubulum adipem edendū, interuallis quibusdam, obijciunt.

III.
Actor. 28. 3.

Eiusdem propemodum sententiæ fuisse Melitensis insulæ Barbaros incolas, indicat D. Lucas. Nam ibi, cum congregasset Paulus aliquantam sarmentorum multitudinem, & imposuisset super ignem, vipera à calore cum processisset, inuasit manum eius. Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, ad inuicem dicebant: Vtique homicida est homo hic, qui, cum euaserit de mari, ultio non sinit eum viuere.

IV.
Virg. lib. 3.
Æn.

Hoc Barbarorum, uti & Ægyptiorum iudicium planè erat barbarum, rude, atque à rectâ ratione alienum. Nullum enim, inter probos improbòsque, bestię suâ naturâ ingenioŭe nouerunt discrimen. Quod si illæ, aut quæcunque alia Pests & ira Deum Stygijs sese extulit undis, aliquando, ad hominum scelera vindicanda, à Deo immittuntur, non tanquam suppedanei quidam iudices, qui causam cognoscant, sed, velut supremi Numinis ac iustitiæ ministri, aguntur potiùs, quàm agunt, famulantur, & tanquàm instrumenta duntaxat punientis Dei adhibentur: ut videre fuit, in ignitis serpentibus, qui, ut dentem dente plecterent, murmuratores, in deserto, momorderunt.

Num. 21. 6.

V.

Imò & hoc genus animantum, & quadrupedes belluæ, & volatici dracones, & furentes Harpyiæ, non rarò etiam inuadunt

inno.

innocentes, sicut D. Paulo contigit, atq; ijs euenit, qui ad theatrales bestias damnati vitam & sanguinem, pro Christo, effuderunt. Quamuis enim, non sine prodigioso innocentiae testimonio, vrsi, tigrides, ac leones ante multorum Sanctorum pedes procumbere visi sint; passus est tamen etiam quam plurimos insignes pietate viros Deus, in exemplum constantiae, in signum diuinæ charitatis omnia vincentis, in maiorem æternæ gloriæ coronam, tanquam religionis suæ opimas victimas, ab eiusmodi belluis immanissimè lacerari. Temerarium est igitur, à casibus conscientias iudicare; nec certum impietatis argumentum, sanie viperina perijisse.

Alius quidam, atq; ille sanè sacer *serpens* est, qui non Isidis simulachrum, sed sublime & Propheticum lignum Moyfis saluberrimè coronauit; quem meritò *in perniciem hominum natum esse negaueris*; nempe ille, qui de seipso dixit: *Sicut Moyses exaltauit serpentem, in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis.*

Aspidem comminiscabantur Ægyptij à probis abstinere, & idem de vipera Melitenses falsò crediderunt, cum de Paulo dicerent: *Vltio* (*Δύω*, *Iustitia*, quam Hesiodus Deam facit Iouis & Themidis, alij Astræi, & Hemeræ, vel Auroræ filiam) *non finit eum viuere*. Hic, hic, noster, sine peccato, vt ille Moyfis sine veneno, erga pios verè innoxius, immò salutifer *serpens*, eos, qui se vitæ tradunt sceleratæ, non finit esse inultos. Quippe eâ est prudentiâ, eâ perspicuitate intellectus, vt exactissimè *bonum à malo discernat*; eâ potestate, & æquitate, vt secundum ipsius iustitiæ diuinæ Leges, *in malos animaduertat*. Qua de causâ cum vates dixisset: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, mox addidit: Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum*: idque non tantùm in vitijs, quorum capax non est, eliminandis, virtutèque perfectissimè exercendâ; sed etiam in cæteris mortalibus vitio virtutis deditis acerrimè dijudicandis. *Neque enim Pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem.*

Quod si ergo Ægyptij Thermuthidi detulerunt honorem facellorum, Numini falso, & vel hinc in superstitionem pernicioso; quid nos facere par est nostro pijs tam salutari, impijs tam metuendo serpenti? qui, ne in iudicium rei adduceremur, se ipsum passus est tolli in crucem, vt nos sanguinis sui theriacâ, à venena-

Astor. 28. 3.

VI.

Io. 3. 14.

VII.

Hesiod. in Ergis.

Isaia. 7. 14.

Ioan. 5. 22.

VIII.

to & pestifero *antiqui serpentis* morfu perfanaret? Gratissimum illi erit memoria nostræ facellum, quin & vtilissimum. Facile Iudicium euadunt, qui Iudicis nunquam obliuiscuntur.

I X.

Multiplex porrò Iudicium est, quod Christus dedit. Primum in seipso, vt dixi, quia nemo hominum illo certius sciuit, *reprobare malum & eligere bonum*. S. Theresa voto se obstrinxit, semper id facere, quod melius esse iudicaret. Idem noui & alios fecisse, qui tamen iudicio errare potuerunt, atque id melius existimare, quod reuera melius non esset. In Christo error non habuit locum; ita igitur malum sciuit reprobare, vt nunquam non eligeret bonum, idque ipsum, quod elegerat, meritò melius esse censeretur. Maria semel *optimam partem elegisse* dicitur; Christus *omnia benè*, immò *optimè fecit*. Quo in æquissimo Iudicio, paucos habet imitatores.

Luc. 10. 42.

Marc. 7. 37.

X.

Io. 9. 39.

IIV

S. Aug. tract

44. in Ioan.

Alterum Iudicium est, inter terram bonam & malam. *In Iudicium ego in hunc mundum veni*, inquit, *vt qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant. Ad est, qui se putant videre, & medicum non querunt, in suâ cæcitate permaneant. Et istam discretionem scilicet vocauit iudicium, cum dixit: In Iudicium ego in hunc mundum veni, &c.* ait D. Augustinus.

XI.

Ioan. 3. 18.

IIIV

Iudicat itaq; & discernit Christus probos pariter improbosque: probos, dum illis volentibus lumen affert, quo videant Iudicem, non numaria, sed incorrupta Iudicia constituentem; cæciantque offendere terribilem Mundi Prætozem præuaricatores certissimè damnaturum; improbos autem, & cum nihil rerum diuinarum sciunt intelligantque, omnia tamen se scire arbitrantes, dum ipsâ suâ cæcitate eos damnat. *Siquidem qui credit in eum, non indicatur: qui autem non credit, iam indicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filij Dei. Hoc est autem Iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erant enim opera eorum mala.* Hoc secundum Dei hominis est Iudicium, quod iudicium simul indiciūque potest vocari: nam eo Iudicio indicauit, qui nam filij Dei, & filij lucis existant. Oriente sole, noctuæ & vespertiones, illico diffugiunt, & in sua se se latibula recondunt. Non sustinent enim clarum diem oculi vitiosi. Aquilæ autem, quia putres & malignos oculos non habent, sed acie sunt firmâ, in ipsum etiam meridianū solem fixissimè intuentur. Quemadmodum igitur lux, inter aquilas & noctuas, quale sit discrimen, osten-

ostendit; ita diuinum lumen, quod humani generis Reparator Mundo intulit, haud obscure patefecit, qui nam diuinorum sint mysteriorum capaces; aut qui, talparum instar, non sinant se se illuminari. Vitrum, chrysellum, aquas limpidas, gemmas, & preciosos lapillos radij lucis peruadunt ac illustrant; si in corpus opacum, si in saxum incidant, superficie tantum tenuis recipiuntur, nunquam admittuntur in interiora. Sic Dei docibiles omnes sinus, totum pectus pandunt, cum Deum, vel de Deo audiunt, aut legunt: filij autem huius seculi, quia obdurato sunt corde, oculos claudunt, ne videant; aures, sicut aspidēs surdæ, obdurant, ne audiant diuinam veritatem; aut si ad aures eorum salutaris sermo allabitur, cor obserant, vt non possit penetrare. Hinc non credunt, hinc iam sunt iudicati.

Præter hæc, duo Iudicia, aia tibi duo Iudicia in mentem à Seruatore reuocantur: quem, siue iudicatum aspicias, siue cogites iudicantem, meritò cõtemiscas. Quippe duo sunt aduentus Christi, in primò venit iudicandus ab hominibus, in altero, veniet homines iudicaturus. Quare in primo aduentu Iudicij nos commonefecit, Iudicium dirissimum patiendò. Quisquis enim audit, aut legit, Deum Patrem proprio suo Filio non pepercisse, sed in illo aliena peccata, tam exquisitis supplicij castigauisse, facillè, si sibi sapit, ratiocinatur, cum Christo; *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?*

Ex ipsa igitur Cruce, de qua, non Epidaurius, sed Elysius & cælestis iste *serpens* fanat fanari cupientes, inuadit mordetque eos, qui *dilexerunt* huc vsque *magis tenebras, quam lucem*, &, quasi dormientium aures velleret, iubet tandem miseros euigilare Endymiones; præcipitium suum non videntibus clamat, vt incipiant oculos aperire, *ac nouissima providere*. Quin, sicut vipera etiam Apostoli digitum innoxio dente pupugit, ita in ligno suspensus Seruator purioris quoque vitæ mortales, ipsis cruciatibus suis, amantissimè & dulcissimè erudit, vt diuina Iudicia, de suo supplicio, discant æstimare.

Nihil ergo in tempus, aut locum peccabit, neque extra oleas, quod aiunt, vagabitur, quisquis, vel ipso Passionis Dominicæ tempore, vel vbicunq; Redemptorem nostrum in cruce pendentem aspiciens, Iudicia Dei, diuinæq; trutinæ examen, aut sibi, aut lectoribus, auditoribusue suis, in mentem reuocabit. Sic reuocantur,

Io. 6. 45.

XII.

Luc. 23. 31.

XIII.

Deut. 32. 29.

XIV.

runt plurimi, cum legerent, ad vnicam Christi, in horto, vocem, *Ego sum*, armatos, & tota cohorte venientes milites, velut fulmine tactos, abiisse retrorsum, & quasi exanimis in terrâ & tergum cecidisse. *Vbi nunc*, ait S. Augustinus: *militum cohors, & ministri Principum & Phariseorum? Vbi terror & munimen armorum? Nempe una vox dicentis: Ego sum, tantam turbam odys ferocem, telisque terribile, sine telo vlllo percussit, repulit, strauit. Deus enim latebat in carne, & sempiternus dies ita membris occultabatur humanis, ut lateris & facibus quæreretur occidendus à tenebris. Ego sum, dicit, & impios deuicit. Quid iudicaturus faciet, qui iudicandus hoc fecit? Quid regnaturus poterit, qui moriturus hoc potuit?* Similia B. Leo, D. Gregorius & alij, hoc loco, meditati sunt, qui, ne ante mysteria discederent, vt prouerbio vetatur, in vno mysterio, mysteria plura considerauerunt.

XV.

Ioan. 12. 31.
Rupert. l. 10.

Quin ipse etiam Dominus voluit, & initio, & in ipso Passio- nis suæ feruore. Iudicij cælestis meminisse. *Nunc iudicium est mundi*, inquit, *nunc Princeps huius mundi eicietur foras*. In quæ verba Rupertus ita scribit. *Quod ergo iudicium mundi, & qua est eiectio Principis huius mundi? Vtiq; præsens Passio ipsius, qui hac loquitur: Domini nostri Iesu Christi; iudicium est mundi, id est, saluatio discernens à reprobis vniuersitatem electorum, qui fuerunt ab initio seculi, vsq; ad horam eiusdem Passionis; eiectio vero Principis huius mundi, qui principatum tenet in amatoribus huius mundi, reconciliatio est Gentilium electorum, in quibus diabolus per idololatriam inhabitabat ante sæpe dictâ elarificationem eiusdem Domini nostri IESV Christi. Est igitur ipsa Christi passio Iudicium quoddam, quo damnatus est diabolus, & sententia pro electis, hoc est, passione Domini bene vtentibus, p- nunciata. Enimuerò, cum Christ⁹ morti propinquissimus, sub ipso onere crucis, anhelaret, iussit homines Iudicij supremi meminisse, nec tam quæ ipse, quàm quæ ipsi passuri erant, deplorare. *Sequebatur illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas IESVS dixit: Filia Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beate steriles, & ventres, qui non genuerunt, & ubera, quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos, & collibus: Operite nos. Quare, exemplo Christi, agemus, si vel ipsius Passionis tempore; vel imagine Christi in crucem dati, vbiunque locorum aspectâ, dicamus: nuncle-*
gumi-*

Luc. 23. 27.

.VIX

guminum messis est; nunc de diuinis Iudicijs cogitemus, illius regulæ memores: *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* aut quomodo tractabitur lupus, si sic mactatur innocens Agnus? Ipsa ad hoc nos hortatur Ecclesia, dum in Quadragesima quotidie orat; *Ploremus ante Iudicem, Flectamus iram vindicem.* Quod non in Quadragesima tantum, sed toto anno, totâ vitâ, est orandum.

C A P V T II.

De Nomine, & diuersis generibus Iudiciorum; quidq; diuinus oculus significet.

Nomine ordiamur, inde ad rem progressuri, & quæ sit Iudiciorum diuersitas, intellecturi sumus. Itaque *Iudico*, si Grammaticos consulas, est idem, quod *ius dico*; vnde *Iudicium*, *dictio Iuris*, quæ mente fieri potest, aut insuper etiam voce. Apud Dialecticos & Philosophos ceteros: *Iudicium vis est animi, qua, quod se nobis ostendit, in eo, quid persequendum, quidq; declinandum ac fugiendum, aut nos ipsos, aut alios docendo desinimus, verisq; falsa redarguimus.* Apud Aristotelem in Politicis, *Iudicium est iudicatio Iudicis, iudicem agentis, vel ius dicentis.* Quare est actus, id est, executio iustitiæ. Quod etiam D. Thomas alijsq; Theologi, suo calculo, approbauerunt.

Apud Græcos, *κρίνω*, idem est, quod *secerno, discerno, aut dirimo*, vt habet Thesauri auctor. Ex hac significatione ait idem, ortam aliam, quâ ponitur, pro *iudicare*; quamuis sæpe in libris diuinis strictius vsurpetur, pro *damnare*.

Quocirca S. Basilius obseruat, tribus modis, in Scripturâ, hoc verbum, *iudicare*, intelligi. Primum pro actu iustitiæ, iuxta quam iudex iudicat, vel probando, vel reprobando; vt *iudicare* sit, ferre sententiam tam approbationis, quam reprobationis. Sic accipitur Ps. 7. *Dominus iudicat populos.* Et Isa. 11. *Non secundum visionem oculorum iudicabit.* Istac significatione vox communis est: non enim solum iudicatur innocens, quando eius innocentia declaratur, & liberatur à vexatione iniusta, recuperatq; quod suum est; sed etiam iudicatur nocens, cum damnatur; vt adeò, hoc sensu, *iudicari*, sit bonorum & malorum.

Secun-

I.

Aristot. 1.
Polit.
S. Thom. 2.
2. q. 60. a. 1.

II.

III.